

SAMMANFATTAD VERSION

VIMEK - EN UTVÄRDERING AV PRAKTISKA OCH EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SATSNINGAR PÅ MINDRE SKOGSMASKINER

TORSTA AB
2023

ERICA JONSSON OGILWIE
MATS WIKSTEN

INLEDNING

De småskaliga skogsmaskinerna har de senaste åren fått ett uppsving och intresset för dem är stort, både hos entreprenörer och för enskilda skogsägare. Efterfrågan på dessa skogsmaskiner har noterats av tillverkarna och marknaden. Något som dock har saknats är en bild över maskinernas kapacitet gentemot produktion och den ekonomiska bärigheten att använda maskinerna i olika typer av körningar. En överblick för hur maskinerna klarar av terräng, volymer och precision. För att entreprenörer och enskilda skogsägare ska våga satsa och investera i småskaliga maskiner så behövs ett helhetsperspektiv för att kunna göra avväganden. Maskinerna har varit på marknaden under en längre tid och det finns redovisningar kring deras styrkor, i dess mest optimala läge. Men skogen är inte optimal eller homogen utan bjuder på många olika förutsättningar och variationer vilket också påverkar avverkningarnas utfall. Därför är det svårt som entreprenör, de som är intresserade av att starta en verksamhet med de mindre skogsmaskinerna eller skogsägare som vill anlita tidigare nämnd entreprenör att veta hur utfallet och resultatet kommer att bli.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Intresset för att använda sig av andra avverkningsmetoder än det normaliserade trakthyggesbruket i skogen är väldigt stort idag. Skogsbruket är under stor utveckling, där det finns många olika alternativ till trakthyggesbruket, som under en längre tid varit det dominerande sättet att bedriva skogsbruk i Sverige. I dagens skogsbruk ska det finnas plats för både produktion och miljö. Med en rikedom bland arter, ett tillfredsställande uttag för skogsindustrin och möjlighet för skogsägarna att få ett netto av sina investeringar. Detta har bidragit till att man tittat på möjligheterna att använda andra typer av maskiner för att kunna uppfylla dessa förväntningar och krav ytterligare. Den senaste tiden har mindre skogsmaskiner kommit in på marknaden och är ett alternativ till trakthyggesbruket. Maskinerna har funnits ett tag, men det är först nu som de värderas högre och fått en större plats i skogsbruket. En av de främsta anledningarna till att använda mindre maskiner är alla de fördelar som lättare och smidigare maskiner besitter, nämligen minskad påverkan på marken och naturen samt känslan av orörd skog.

PROJEKTETS SYFTE OCH FOKUS

Syftet med projektet var att utvärdera de mindre skogsmaskinernas kapacitet i praktiska moment samt de ekonomiska förutsättningarna att kunna bedriva och använda den typen av

maskiner. Projektet genomfördes i samarbete med Norra Skog. Under arbetet utvärderades en skördarmodell och en skotarmodell från Vimek. Fokus låg på att studera maskinernas kapacitet i olika situationer, där många olika parametrar spelade in. Målet var att se hur och när körandet var hållbart både ur ett praktiskt och ekonomiskt perspektiv.

RESULTAT

Resultaten var varierande och visade på en hel del slutsatser kring maskinernas tekniska egenskaper samt vilka förutsättningar som krävs för en fungerande körning med en tillfredställande produktion. Största fördelarna med de mindre maskinerna handlar främst om de skonsamma körningarna som kan bidra till positiva resultat för skogsmiljön och minskade mark- och träd skador samt det "orörda" intrycket av skogen, där det inte blir lika tydligt att det genomförts någon skötselåtgärd. Här är de mindre maskinerna överlägsna och uppvisar egenskaper som är svåra att uppnå hos en normalstor maskin.

- Storleken på skördaren och skotaren är i minsta laget för att ekonomin ska gå ihop. Kapaciteten och produktiviteten är lägre med de mindre maskinerna vilket leder till att de ekonomiska kalkylerna inte går ihop, det blir en större kostnad för tidsåtgången och mindre intäkter. Främst förloras produktivitet med skotarens begränsning i lastkapacitet.
- Skördaren kräver en större noggrannhet vid valet av stam pga. sikten och uppställningen av maskinen är viktig för att minska risken att välta.
- Maskinernas kapacitet klarar främst av att hantera första gallringar eller gallringar med klenare stammar. Till största del blir det främst barrmassaved vars virkesvärde är betydligt lägre än för timmer. Det aktuella priset för sortimentet har stor betydelse för prissättningen av gallringarna. Idag är virkesvärdet för lågt. Intäkterna från virket i förhållande till maskinkostnaderna blir då ett minusresultat, både för entreprenörerna och för skogsägarna.
- Markskadorna var obefintliga och ledde till bättre markförhållanden efter åtgärden.
- Bestånden upplevdes som orörda vilket var uppskattat bland skogsägarna.
- Terrängen var en viktig parameter. Ojämn, orörd och trakter med en stor snömängd försvårade gallringarna väsentligt.
- Maskinerna har under projektet krävt en del reparationer och support. Vissa av skadorna är kända problem hos tillverkaren. Detta har påverkat resultatet negativt då maskinerna varit ur funktion.

SLUTSATS

Slutsatsen från denna studie är att gallringar med mindre maskiner ger stora vinster gällande skonsamma körningar och ett mindre negativt avtryck i skogslandskapet medan maskinernas kapacitet kan ge förluster gällande produktiviteten som i slutändan ger en sämre ekonomi vid skötselåtgärden. Skogen är varierad vilket leder till att körningarna också blir varierade så man behöver använda sig av maskinernas fördelar och nackdelar för att anpassa sig så det blir ett bra slutresultat. Maskinernas kapacitet har varit ett återkommande moment.

Produktionen har sjunkit och ekonomin har försämrats men användningen av maskinerna leder till ett annat värde för skogsägarna, nämligen ett fint gallrat bestånd med hänsyn till mark och miljö. Skogen diskuteras flitigt i samhället, med mycket fokus på den skogsvårdslag som finns och som likställer produktion och miljö. Användning av Vimek-maskinerna kan vara ett bra verktyg för att skapa förutsättningar för att minska påverkan på naturen och som ger goda resultat som kan ge vinster i slutändan.

Bild:
www.vimek.se